

Lovforslaget gennemført, nemlig at frembringe et stort Antal Husmandslobder forholdsvis hurtigt, at det for dette Formaalets Skyld er værdt at fremtvinge en langt hurtigere Afhændelse af Præstegaardsjorderne end der ellers kunde være Tale om. Men her bliver Spørgsmaalet det, hvad det egentlig er, man vil opnaa, og det er langt fra tydeligt udtrykt i Lovforslaget. Der er henvist til det Lovforslag, der i Fjor var forelagt Tinget om Havelodder, men det kan dog næppe have været Meningen, at Jorderne skulle udstykes i saa smaa Stykker, som der den Gang var Tale om. Her staa Husmandslobder paa ikke over $\frac{1}{2}$ Td. Hartkorn eller 10 Tdr. Land; det er ikke ganske tydeligt udtrykt. Jeg antager, at Meningen maa være den, at der under ingen Omstændigheder maa være hverken over $\frac{1}{2}$ Td. Hartkorn eller over 10 Tdr. Land. Jeg vil ikke nægte, at hvis man vil i de bedre Egne udstykke Præstegaardsjorderne i Husmandslobder paa omtrent $\frac{1}{2}$ Td. Hartkorns Størrelse, saa vil man komme til Lodder, som jeg i alt Fald ingenlunde kan erkende for at være heldige. Er Meningen den, at man vil gøre noget for at skaffe Arbejdsklassen paa Landet Jord, for at skaffe Jord til de jordløse Husmænd og andre Arbejdere, saa kan man næppe gaa saa højt som til Lodder paa $\frac{1}{2}$ Tønde Hartkorn à 10 Tønder Land. Jeg kan derfor ikke tro, at det egentlig har været Meningen. Jeg har opfattet det, som om Meningen var den at skaffe en Del selvstændige Brug til Beje, hvor vedkommende Besidder eller Ejer saa nogenlunde kunde have sit Udkomme, i alt Fald væsentligst, gennem denne Jordlod. Men er det Meningen, saa tror jeg rigtig nok, at Grænsen ikke er sat heldig. Disse Jordlodder paa en 4—5 Td. Land kunne jo ganske vist for den enkelte, der er i Besiddelse af dem, være en stor Hjælp ved Siden af hans Arbejde, men han vil ikke kunne leve alene af dem. Og faar man alt for mange af dem i Egne og Sogne, hvor der allerede er en stor Del af saadanne Huslodder, og gennem forholdsvis kort Tid, saa vil det, saa vidt jeg kan se, nødvendigvis trykke Arbejdslønnen ned for de egentlige Arbejdere. Jeg modsætter mig ikke den Tanke, der her ligger i Lovforslaget; men jeg vilde gerne have den nærmere udtrykt, have bestemt at vide, hvad det er, man vil. Er det den egentlige Arbejdsklasse, som man vil skaffe lidt Jord, fra, jeg vil sige $\frac{1}{2}$ og til allerhøjest 2 Tønder Land — thi over det tror jeg ikke, de som Arbejdsmand vilde staa sig ved at faa Jord — eller er det noget helt andet, man vil? Er Me-

ningen den at skaffe selvstændige smaa Brug — hvad skal jeg kalde det — større Husmænd, der nogenlunde kunne leve af deres Jord og kun benytte deres Arbejdskraft som Tillæg til deres Ernæring? Jeg ved ikke, det er ikke udtrykt paa en saadan Maade, at man kan se det, og jeg tror, det vil være nødvendigt gennem nærmere Forhandling, naar Sagen kommer i Udvalg, at gøre sig tydeligt og klart, om det er det ene eller det andet, man vil. Det er jo muligt, at man vil bægge Dele; men selv i saa Fald, mener jeg, det maa ganske anderledes nøjagtig angives i Loven, at det virkelig er bægge Dele, man vil, og hvorledes man vil det. Thi for at slutte skal jeg ærlig tilstaa, at jeg nok kan forstaa, at man vil gøre meget, at man vil bringe Osre for at skaffe de jordløse Husmænd nogen Jord; men det er mig mindre forstaaeligt, at man betragter det som noget først vigtigt, at der opstaar en hel Del nye Smaalodder paa 4—10 Td. Land. Jeg tror, at hvad dette sidste angaar, er det en meget tvivlsom Fordel, man giver Befolkningen, meget tvivlsom. Det kan i Øjeblikket, hvor der er Tendens ude paa Landet til at udvandre enten til Byerne eller til Udlandet, maaste derigennem bringes til, at en Del bliver tilbage hjemme. Men det vil kun være en rent foreløbig Hjælp; i Længden vil det ikke kunne hjælpe over for det Forhold, det vil det ganske sikkert ikke.

Saa, hermed tror jeg, jeg kan slutte; det vil altsaa ses, at jeg paa ingen Maade stiller mig imod det Lovforslag, som her ligger for. Jeg forlanger kun paa den ene Side, at Præsteembederne, Præstefaldene intet tabe, og paa den anden Side, at man er fuldstændig klar over det Formaal, man virkelig vil opnaa gennem denne Afhændelse af Præstegaardsjorderne, og paa dette sidste Punkt lægger jeg i alt Fald Vægt paa, at man søger gennem denne Lov, hvis man i det hele taget vil gaa med paa den, at skaffe de Folk paa Landet, de arbejdende Klasser, der altsaa ingen Jord have, nogen Jord. I langt større Tvivl staa jeg over for denne Bestræbelse for at skaffe Smaalbrug, som efter min Mening hverken ere Jugl eller Fisk, Brug paa 4—6 Tønder Land.

J. Sage: Sagen er jo allerede nu saa udførlig debatteret, at jeg kun skal gøre nogle enkelte Bemærkninger. Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne udtalte faaledes, at man jo senere kunde komme tilbage til hans og et andet æret Medlems Forslag om Havelodderne; men jeg har rigtig nok opfattet dette Forslag som et Slags Surrogat for det andet, og jeg vil tilstaa, at hvis